

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA - TOMKIEL

DKK-421/35/10/MAB

Warszawa, dnia 18 października 2010 r.

DECYZJA Nr DKK –105/2010

I. Na podstawie art. 19 ust. 1 i 2 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Kompanii Węglowej S.A. z siedzibą w Katowicach, **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach kontroli nad Hutą Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach **pod warunkiem:**

- a) sprzedaży przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach akcji Huty Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach, w terminie nie dłuższym niż 2 lata od dnia ich nabycia, na rzecz niezależnego inwestora, nie należącego do grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*, do której należy Kompania Węglowa S.A. z siedzibą w Katowicach lub współkontrolowanego przez podmiot z tej grupy, w ilości powodującej utratę przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach kontroli nad Hutą Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach oraz
- b) nie wykonywania przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach praw z akcji Huty Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach w sposób, który mógłby ograniczyć zdolności produkcyjne tej Spółki w zakresie obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych do poziomu niższego niż 80% ich obecnego stanu.

II. Na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach obowiązek

dostarczenia informacji o sposobie realizacji warunku w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jego wykonania.

UZASADNIENIE

W dniu 18 maja 2010 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej również „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach, zwaną również „Kompanią”, kontroli nad Hutą Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach, zwaną również „Hutą”.

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające zgłoszenie zamiaru koncentracji, tj.:

- łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 1 mld euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej „ustawą antymonopolową”,
- przejęcie kontroli nad innym przedsiębiorcą jest jednym ze sposobów koncentracji określonym w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej,
- w przedmiotowej sprawie nie występuje żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 ustawy antymonopolowej, powodująca odstępianie od konieczności zgłoszenia zamiaru koncentracji,

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął postępowanie w przedmiotowej sprawie, o czym - zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) - powiadomił wnioskodawcę pismem z dnia 1 czerwca 2010 r.

W ramach prowadzonego postępowania organ antymonopolowy przeprowadził badanie rynku obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych. Ankiety zostały skierowane do największych spółek węglowych oraz producentów i sprzedawców obudów chodnikowych. Łącznie badaniem objęto 9 przedsiębiorców. Pytania skierowane do konkurentów Huty Łabędy S.A. dotyczyły m.in.:

- wskazania wielkości i wartości produkcji obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- wskazania konkurentów krajowych i zagranicznych w zakresie produkcji obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- możliwości przestawialności produkcji pomiędzy poszczególnymi rodzajami obudów i akcesoriów górniczych,
- sposobu kontraktowania dostaw obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- potencjalnych wejść na rynek w zakresie produkcji obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- oceny zgłoszonej koncentracji.

Natomiast pytania do odbiorów dotyczyły m.in.:

- wskazania największych dostawców obudów chodnikowych oraz akcesoriów górniczych oraz wielkości dostaw,
- sposobu kontraktowania dostaw obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- możliwości importu obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych i oceny jego opłacalności z uwzględnieniem barier administracyjnych i handlowych,
- potencjalnych wejść na rynek w zakresie produkcji obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych,
- oceny zgłoszonej koncentracji.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Uczestnicy koncentracji

Kompania – aktywny uczestnik koncentracji, koncentruje swoją działalność na rynku wydobywania i sprzedaży węgla kamiennego. Wszystkie akcje Kompanii należą do Skarbu Państwa. Tworzy ona grupę kapitałową, w skład której wchodzi 28 spółek zależnych, spośród których 3 nie prowadzą obecnie działalności. Spółki zależne Kompanii są obecne na wielu różnych rynkach produktowych, m.in. takich jak: zarządzanie nieruchomościami, przetwarzanie danych, ubezpieczenia i fundusze emerytalno-rentowe, usługi detektywistyczne i ochroniarskie, działalność turystyczna i hotelarska, transport lądowy, przeładunki towarów, specjalistyczne roboty budowlane, hurtowa sprzedaż paliw ciekłych, gazowych i produktów

poходnych, produkcja ciepła (pary wodnej i gorącej wody), zagospodarowanie odpadów pogórnicznych i skały płonnej, wzbogacanie węgla kamiennego, odsalanie wód.

Jak wyżej podano, głównym przedmiotem działalności Kompanii jest wydobywanie i sprzedaż węgla kamiennego. Szacuje się, że w skali rynku europejskiego¹ udział Kompanii w sprzedaży węgla kamiennego kształtuje się na poziomie ok. 13%. Kompania zajmuje się także obrotem energią elektryczną (nabywaną od podmiotów trzecich) oraz wytwarza energię ciepłą w trzech elektrociepłowniach i czterech ciepłowniach zgrupowanych w wydzielonym zakładzie specjalistycznym – Kompania Oddział Zakład Elektrociepłownie, dalej „OZE”, oraz w Zespole Ciepłowni Przemysłowych „Carbo-Energia” Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej.

Huta – bierny uczestnik koncentracji, koncentruje swoją działalność na rynku produkcji wyrobów hutniczych dla górnictwa, w tym przede wszystkim produkcji obudów chodnikowych oraz akcesoriów górniczych. Oprócz obudów górniczych i akcesoriów górniczych Huta prowadzi sprzedaż złomu wsadowego oraz oferuje usługi produkcyjne - walcowania kształtowników budowlanych i usługi pozostałe nieprodukcyjne. Większość dochodów Huty związana jest z działalnością podstawową, tj. produkcją obudów chodnikowych (ok. 75% przychodów Spółki) oraz produkcją akcesoriów (ok. 20% przychodów). Wszystkie akcje Huty należą do Skarbu Państwa.

Huta posiada Wydział Walcowni i Wydział Jarzm oraz Laboratorium Badań Nieniszczących. Wydział Walcowni składa się z dwóch oddziałów produkcyjnych: walcowni bruzdowej kształtowników (D650), która wykorzystywana jest głównie do walcowania kształtowników typu V, J, JŁ, KO (USG) oraz kształtowników konstrukcyjnych dla budownictwa (ceowników i dwuteowników) oraz gięciarni łuków, produkującej łuki kopalniane na obudowy górnicze, odgałęzienia wyrobisk korytarzowych typu Łabędy oraz oferującej gięcie kształtowników w formie łuku. Wydział Jarzm produkuje strzemiona dwujarzmowe typu SD, strzemiona kabłąkowe, stojaki cierne SV oraz inne akcesoria górnicze.

Laboratorium Badań Nieniszczących posiada dopuszczenie Urzędu Dozoru Technicznego dla oferowanych specjalistycznych usług w zakresie badań nieniszczących.

Huta posiada 7 spółek zależnych:

1. Zakład Energo-Mechaniczny Łabędy Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest dystrybucja energii elektrycznej, usługi remontowe i mechaniczne oraz produkcja konstrukcji stalowych.

¹ w orzecznictwie Prezesa UOKiK rynek sprzedaży węgla kamiennego w aspekcie geograficznym jest określany jako rynek o wymiarze co najmniej europejskim

2. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe "KOL-TRANS-HUT" Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest transport kolejowy.
3. Zakład Przetwórstwa Odpadów Przemysłowych i Usług Około hutniczych "EKO-PRO-HUT" Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest odzysk surowców z materiałów segregowanych.
4. OEPD Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest transport lądowy.
5. VENUS Sp. z o.o. z siedzibą w Mrzeżynie, której przedmiotem działalności jest świadczenie usług kwaterunkowych.
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Pracy przy Hucie Łabędy S.A. "PRO-MED" Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest świadczenie usług medycznych.
7. Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe "DOMUS" Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, której przedmiotem działalności jest świadczenie usług ochroniarskich.

Podstawa prawna i opis koncentracji

Koncentracja została zgłoszona w trybie art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej i jest ona wynikiem decyzji Ministra Skarbu z dnia 30 kwietnia 2010 r., która stanowi wykonanie uchwały Rady Ministrów z dnia 16 marca 2010 r. Zgodnie z ww. decyzją Skarb Państwa wniesie akcje Huty, stanowiące 93,33% jej kapitału zakładowego, jako aportu do Kompanii w zamian za objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym Kompanii. Pozostałe 6,67% akcji Huty pozostanie w posiadaniu Skarbu Państwa.

Przejęcie Huty przez Kompanię stanowi częściową realizację „Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007 – 2015” przyjętej przez Radę Ministrów dnia 31 lipca 2007 r., zakładającej dokapitalizowanie Kompanii. To powoduje, że celem gospodarczym koncentracji jest dokapitalizowanie Kompanii - Huta będzie stanowiła dla Kompanii zabezpieczenie jej zewnętrznego finansowania do czasu zbycia Huty. Zbycie akcji Huty jest dla Kompanii konieczne w celu polepszenia jej płynności finansowej. Kompania zamierza sprzedać akcje Huty w drodze przetargu.

Przedmiotowa koncentracja stanowi formę pomocy publicznej dla polskiego sektora górnictwa węglowego.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt 8 ustawy antymonopolowej, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji nie prowadzą działalności na tych samych rynkach produktowych. Kompania zajmuje się przede wszystkim wydobyciem i sprzedażą węgla kamiennego oraz w mniejszym stopniu dystrybucją energii elektrycznej i produkcją energii cieplnej, a Huta produkuje wyroby hutnicze i świadczy usługi na potrzeby górnictwa. Uczestnicy koncentracji prowadzą działalność na powiązanych ze sobą rynkach sprzedaży (Huta) i zakupu (Kompania) obudów górniczych chodnikowych oraz akcesoriów górniczych do obudów górniczych chodnikowych.

Mając na uwadze powyższą definicję oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (Dz. U. Nr 134, poz. 937), a także działalność prowadzoną przez uczestników koncentracji, organ antymonopolowy stwierdził, co następuje:

- a) w przedmiotowej koncentracji nie występują rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie horyzontalnym**.

W sprawie nie zidentyfikowano żadnych rynków produktowych, na które niniejsza koncentracja wywierałaby wpływ w układzie horyzontalnym. Wynika to z faktu, że Kompania i Huta nie prowadzą działalności na tych samych rynkach właściwych.

- b) w niniejszej koncentracji rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie wertykalnym** są krajowe rynki sprzedaży oraz zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz następujących akcesoriów górniczych: strzemion dwujarzmowych, stojaków ciernych SV, stropnic z kształtowników V i stropnic USG.

1. Rynek obudów górniczych chodnikowych

1.1. Strona podaźowa (rynek produkcji i sprzedaży)

Obudowy górnicze są szeroko wykorzystywane w górnictwie i służą do wielu celów. Wyróżnia się obudowy chodnikowe i obudowy ścianowe (indywidualne i zmechanizowane). Wskazuje się, że rynek obudów chodnikowych jest rynkiem sprzedaży materiałów, natomiast rynek obudów ścianowych jest rynkiem sprzedaży wysokoprzetworzonych dóbr inwestycyjnych (maszyn i urządzeń). Huta zajmuje się sprzedażą wyłącznie obudów chodnikowych, w związku z czym jedynie ten rynek będzie przedmiotem dalszej analizy. Obudowy chodnikowe dzieli się na następujące rodzaje:

1. Obudowy typowe (zwyczajne) - służą do zabezpieczania w kopalniach większości rodzajów chodników np. transportowych, wentylacyjnych itp. Mają na celu wzmocnienie stabilności wyrobiska, chronią m.in. przed odspajaniem się skał czy zawaleniem wyrobiska. W zależności od specyfiki wyrobiska, warunków geologicznych, głębokości eksploatacji obudowy te wykonuje się z kształtowników V21, V25, V29, V32, V34 i V36 oraz z różnych gatunków stali.
2. Obudowy specjalistyczne - są projektowane tak, aby umożliwić ich wykorzystywanie w określonych miejscach w kopalni, np. obudowy przyścianowe (w miejscu urobku węgla), obudowy odstawcze. W wielu przypadkach są to konstrukcje projektowane indywidualnie, dostosowane do konkretnego miejsca w kopalni, np. montowane w miejscu skrzyżowania się dwóch chodników. Obudowy te mogą być wykonywane z różnych gatunków stali i w różnych typach, w zależności od specyficznych wymagań klientów.

Huta produkuje kilkanaście różnych typów obudów chodnikowych zwyczajnych, które występują w ok. 1000 wariantach oraz 11 typów obudów specjalistycznych występujących w ok. 300 wariantach. Jednakże poszczególne typy obudów chodnikowych nie stanowią odrębnych rynków produktowych. Obudowy chodnikowe zwyczajne produkowane są na skład i są w ciągłej sprzedaży, natomiast obudowy specjalistyczne wykonywane są na zamówienie. Przy produkcji obudów chodnikowych zwyczajnych występuje konieczność ich magazynowania, co oznacza potrzebę znacznych inwestycji w te produkty. W przypadku małych przedsiębiorców utrzymywanie zapasów jest praktycznie niemożliwe, ze względu na wysokie koszty. Jedynie duże podmioty, takie jak Huta czy Arcelor Mittal Steel Polska S.A. z

siedzibą w Dąbrowie Górniczej, dalej jako „AMP”, mogą pozwolić sobie na taką politykę. Należy zauważyć, iż poszczególne typy obudów chodnikowych zamawiane są według konkretnych potrzeb kontrahenta i dopasowane do specyfiki danego wyrobiska. Sprzedaż typowych obudów chodnikowych jest ściśle związana z rynkiem górniczym oraz z potrzebami i warunkami geologicznymi. Każde wyrobisko ma inną specyfikę geologiczną (głębokość i szerokość wyrobiska oraz głębokość pokładów węgla, zagrożenia tąpnięciami), z której wynika zróżnicowane zapotrzebowanie na poszczególne typy obudów chodnikowych. Należy też zaznaczyć, że w kopalniach obudowy specjalistyczne są koniecznym uzupełnieniem zabudowy obudową typu zwyczajnego.

Obudowy typowe są zamawiane przez kopalnie w przeważającej większości i służą do zabezpieczania większości rodzajów chodników. Stanowią one ponad 95% całości rynku obudów. Obudowy specjalistyczne są natomiast produkowane pod konkretne, indywidualne zamówienie i projekt w zależności od specyfiki danego wyrobiska i konkretnego miejsca w kopalni. Zarówno Huta, jak i inni producenci obudów specjalistycznych są w stanie zwiększyć ich produkcję w zależności od zapotrzebowania. Wykonanie obudowy specjalistycznej jest jednak bardziej pracochłonne i kosztowne, gdyż należy skompletować wiele dopasowanych do siebie elementów zarówno obudowy, jak i akcesoriów. W niniejszej koncentracji Prezes Urzędu przyjął jednak, że nie ma potrzeby wydzielenia rynku obudów chodnikowych specjalistycznych jako rynku odrębnego w stosunku do ogółu produkowanych obudów chodnikowych górniczych.

Podstawowym i niezbędnym elementem używanym w produkcji górniczych obudów chodnikowych są kształtowniki typu V o różnej grubości. Są one też podstawowym składnikiem ostatecznej ceny tych obudów (stanowią ok. 65% – 85% ceny). Na krajowym rynku produkcji kształtowników typu V działają jedynie Huta oraz AMP. Kształtowniki nie są zasadniczo przedmiotem samodzielnego obrotu i jako półprodukty są bezpośrednio używane przez Hutę oraz AMP do produkcji obudów chodnikowych. Jedynie niewielka ich część sprzedawana jest do innych producentów obudów chodnikowych oraz bezpośrednio do kopalń, które wykorzystują je do zabezpieczania stropu: wyrobisk korytarzowych w rejonach silnego oddziaływania górotworu, obcinek ścianowych – wyrobisk korytarzowych przeznaczonych do montażu obudowy zmechanizowanej nowo uruchomianych ścian i wnęk ścianowych eksploatowanych ścian, przy współpracy z dowolnego typu obudową chodnikową, ze stojakami i lub kotwiami.

Na polskim rynku produkcji i sprzedaży obudów chodnikowych działa Huta – produkująca zarówno obudowy chodnikowe typowe, jak i specjalistyczne oraz AMP –

produkująca jedynie obudowy chodnikowe typowe. W niewielkim zakresie sprzedaż obudów prowadzą także: Przedsiębiorstwo Europejskie Technologie Górnicze Sp. z o.o. z siedzibą w Sławkowie, dalej jako „ETG”, która weszła na rynek produkcji obudów chodnikowych typowych w 2007 r., nie posiada jednak własnej walcowni oraz Minova Arnall Sp. z o.o. z siedzibą w Golcach, dalej „Minova Arnall” i Heintzmann-Silesia Sp. z o.o. z siedzibą w Radzionkowie, dalej „Heintzmann-Silesia” - zajmujące się wyłącznie produkcją specjalistycznych zespołów obudowy chodnikowej (z wykorzystaniem wyrobów AMP i Huty). Udział poszczególnych producentów w krajowym rynku sprzedaży obudów chodnikowych w 2009 r. kształtował się następująco:

1. Huta – ok. 58,3%,
2. AMP – ok. 35,1%,
3. ETG – *[tajemnica przedsiębiorstwa – § 1 Załącznika do niniejszej decyzji]*,
4. Heintzmann-Silesia – *[tajemnica przedsiębiorstwa – § 2 Załącznika do niniejszej decyzji]*,
5. Minova Arnall – *[tajemnica przedsiębiorstwa – § 3 Załącznika do niniejszej decyzji]*.

Porównanie udziałów rynkowych poszczególnych producentów wskazuje, że rynek ma charakter duopolu Huty i AMP.

Oferta Huty i AMP w zakresie obudów chodnikowych górniczych jest tylko częściowo tożsama i w ocenie AMP pokrywa się w około 30%. Huta jest producentem kształtowników typu V do produkcji zwyczajnych i specjalistycznych obudów chodnikowych z różnych gatunków stali w następujących rozmiarach: V16,5, V21, V25, V29, V32, V34, V36, zaś AMP jest producentem kształtowników typu V do obudów chodnikowych w rozmiarach: V25, V29, V32, V36. AMP nie produkuje zatem kształtownika typu V w rozmiarze V16,5, V21 i V34. Kształtownik typu V wykorzystywany jest również do produkcji skrzyżowań oraz stojaków ciernych typu SV (akcesoria górnicze). Ponadto AMP nie produkuje obudów chodnikowych specjalistycznych i nie występował dotychczas w ogłaszanych na nie przetargach. Reasumując Huta w zakresie obudów chodnikowych posiada szerszy niż AMP asortyment produkcji dodatkowo poszerzony o akcesoria górnicze.

Z informacji zawartych w zgłoszeniu wynika, że w 2009 r. Huta wykorzystwała zdolności produkcyjne, w odniesieniu do produkcji obudów chodnikowych, w ok. 64%. Przy maksymalnym zwiększeniu mocy produkcyjnych Huta mogłaby w całości zaspokoić polski popyt na obudowy górnicze chodnikowe. Natomiast AMP wykorzystuje swoje moce produkcyjne w blisko 100% i co prawda ma możliwość zwiększenia mocy produkcyjnych,

jednakże takie zwiększenie jest ściśle powiązane z procesem inwestycyjnym i może nastąpić nie wcześniej niż w ciągu 12 miesięcy od podjęcia takiej decyzji.

Analizując koszty rozpoczęcia produkcji obudów górniczych należy wskazać, że w polskim górnictwie węglowym na obudowy chodnikowe wymagane są certyfikaty uprawniające do oznaczania wyrobu znakiem bezpieczeństwa B, które są wydawane przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach na okres trzech lat. Proces certyfikacji trwa średnio od 2 do 6 miesięcy, a koszt wydania certyfikatu łącznie z niezbędnymi badaniami i dokumentacją wynosi od 20 tys. do 70 tys. PLN w zależności od ilości elementów obudowy i jej rodzaju.

Wysokość kosztów rozpoczęcia produkcji obudów chodnikowych uzależniona jest od wielu czynników, między innymi od tego, czy przedsiębiorca rozpoczynający działalność posiada już niezbędne wyposażenie (teren, hale) oraz walcownie umożliwiające walcowanie kształtowników. W zależności od tych aspektów koszty rozpoczęcia działalności będą się znacząco różniły. Szacując koszt uruchomienia produkcji obudów chodnikowych w zakresie porównywalnym z asortymentem Huty w przedsiębiorstwie posiadającym odpowiednią walcownię można przyjąć, że koszty takie będą obejmowały w szczególności koszty: walców, giętarek, prostownic, nożyc i odpowiedniego oprzyrządowania. Dodatkowo przedsiębiorstwo musi posiadać znajomość technologii produkcji, stosowne certyfikaty, a także dysponować znacznymi środkami obrotowymi. Huta oszacowała koszt rozpoczęcia takiej produkcji na nie mniej niż 100 milionów PLN, a AMP na poziomie nie mniejszym niż 80 milionów PLN.

1.2 Strona popytowa (rynek zakupu)

Rynek zakupu obudów chodnikowych skierowany jest do wąskiej grupy odbiorców instytucjonalnych, obejmującej przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem kopaliny systemem eksploatacji podziemnej oraz podmioty świadczące usługi w zakresie wykonywania podziemnych wyrobisk kopalnianych. Jednakże kopalnie są ostatecznym nabywcą obudów chodnikowych, które nie są już przedmiotem dalszego obrotu.

Udział w krajowym rynku zakupu obudów chodnikowych w 2009 r. kształtował się następująco:

- 1) Kompania – 46,2%,
- 2) Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. z siedzibą w Jastrzębiu Zdroju – 16,3%,
- 3) Południowy Koncern Węglowy S.A. z siedzibą w Jaworznie – 5,5%,

- 4) Katowicki Holding Węglowy S.A. z siedzibą w Katowicach – 22,8%,
- 5) Lubelski Węgiel „BOGDANKA” S.A. z siedzibą w Bogdance – 9,2%.

Porównanie udziałów rynkowych ww. przedsiębiorców dowodzi, że zdecydowanym liderem jest Kompania, na którą przypada blisko połowa rynku. Spośród konkurentów jedynie KHW i JSW dysponują także istotnym udziałem. Taka dysproporcja jest wynikiem rządowego programu grupowania kopalń, w ramach którego utworzono największą w Europie grupę kopalń zajmującą się wydobywaniem węgla kamiennego, tj. Kompanię. Udział w rynku jest pochodną ilości prowadzonych przez daną grupę kopalń i wielkości wydobycia. Oznacza to, że ww. udziały rynkowe nie powinny ulec zasadniczym zmianom w najbliższych latach. Warto też zaznaczyć, że niektórzy odbiorcy są całkowicie zależni od Huty w zakresie dostaw obudów chodnikowych, tak jak ma to miejsce w przypadku Lubelskiego Węgla „BOGDANKA” S.A.. Ponadto niektóre typy obudów chodnikowych są produkowane wyłącznie przez Hutę.

Specyficzną cechą jest sposób i rodzaj zawieranych kontraktów na obudowy górnicze. Dostawy obudów realizowane są na podstawie umów zawieranych w wyniku rozstrzygnięć postępowań o udzielenie zamówienia objętego ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych², dalej jako „Pzp”. W przypadku Kompanii postępowania te prowadzone są na podstawie Planu Zamówień Materiałowych na dany rok kalendarzowy, opracowanego przez Oddziały Kompanii i zatwierdzonego przez Zarząd. W związku z tym postępowania o udzielenie zamówienia prowadzone są w zakresie potrzeb zgłoszonych przez Oddziały Kompanii na dany rok kalendarzowy, a zawierane na ich podstawie umowy obejmują całość planowanych dostaw danego asortymentu materiałowego w roku kalendarzowym. Przetargi na zakup obudów chodnikowych górniczych organizowane są co roku, a rozpoczęcie procedur następuje w III kwartale danego roku. Postępowania prowadzone są w trybie przetargu nieograniczonego. Potencjalni wykonawcy mogą składać oferty w zakresie poszczególnych zadań objętych przetargiem. Umowy są zawierane z wykonawcami, którzy złożyli najkorzystniejsze oferty w danym zadaniu. Dodatkowe postępowania przetargowe mogą być prowadzone jedynie w sytuacji pojawienia się nowych potrzeb w trakcie danego roku i dokonanej na tej podstawie korekty planu zakupów.

W trakcie badania rynkowego wszyscy ankietowani przedsiębiorcy będący odbiorcami obudów chodnikowych potwierdzili, że ich zakup obudów odbywa się w trybie zamówień

² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

publicznych. Umowy zawierane są w trybie przetargów nieograniczonych na okres do jednego roku.

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od Kompanii w III kwartale 2010 r. (sierpień-wrzesień) wszczęte zostaną postępowania objęte ustawą Pzp na dostawę obudów chodnikowych i kształtowników do obudów chodnikowych do Oddziałów Kompanii w 2011 roku. Przedmiotem tych przetargów będzie dostawa obudów chodnikowych zwykłych i dostawa obudów specjalistycznych (obudów giętych) oraz dostawa kształtowników do obudów chodnikowych (obudowy prostej).

Przetargi na zakup obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych organizowane są oddzielnie dla obudów i dla akcesoriów górniczych. Jak wskazała Kompania celem organizowania przetargów na poszczególne elementy konstrukcji obudowy chodnikowej jest umożliwienie udziału w tych przetargach, samodzielnie bez konieczności tworzenia konsorcjum, wszystkim producentom danego elementu konstrukcji i stworzenie warunków uczciwej konkurencji.

2. Rynek akcesoriów górniczych

2.1 Strona podaźowa (rynek produkcji i sprzedaży)

Rynek produkcji i sprzedaży akcesoriów górniczych jest rynkiem odrębnym od rynku obudów chodnikowych. Obudowy i akcesoria są wyrobami komplementarnymi, wzajemnie uzupełniającymi się. Cała gama akcesoriów górniczych służy do łączenia poszczególnych elementów obudowy chodnikowej podczas jej montażu w kopalni. Akcesoria stanowią uzupełnienie oferty Huty i umożliwiają zaoferowanie obudów chodnikowych w stanie kompletnym, gotowym do ich montażu.

Podstawowym elementem używanym w produkcji akcesoriów górniczych są kształtowniki typu V, J i KO. Jak wspomniano wcześniej produkcją kształtowników typu V zajmują się jedynie Huta oraz AMP. Również na rynku produkcji kształtownika typu J Huta oraz AMP są jedynymi producentami. Kształtowniki typu J wykorzystywane do produkcji m.in. jarzma dolnego w strzemionach dwujarzmowych oraz do produkcji łączników Huta, jak i AMP produkują w takich samych zakresach rozmiarowych, tj. J21, J25, J29, J36. Natomiast kształtownik typu KO wykorzystywany do produkcji stropnic USG produkowany jest wyłącznie przez Hutę.

AMP nie jest producentem akcesoriów górniczych, produkuje tylko kształtownik typu J potrzebny do dalszej produkcji elementów strzemion.

Na rynkach obudów i akcesoriów górniczych funkcjonują inni producenci, zaś do produkcji obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych wykorzystywane są różniące się od siebie technologie, materiały i narzędzia.

Na rynku akcesoriów liderem jest Huta (40% - 50% udziału). Ponadto na rynku tym działają inni mniejsi przedsiębiorcy, tj. Kozamex Lisów, Monter, Dremex Rudna Mała, Metal-Holding Gliwice, Mek-Pol Mękinia, EK-MET Orzesze, Energoport Rybnik, Herkules Rydułtowy.

Analizując koszty rozpoczęcia produkcji na wskazanym rynku można zauważyć, że podobnie jak w przypadku produkcji obudów chodnikowych również przy rozpoczęciu produkcji akcesoriów górniczych, o asortymencie tożsamym z asortymentem Huty, należy wziąć pod uwagę podobne okoliczności, tj. czy firma posiada już teren, odpowiednie hale i walcownie produkujące kształtownik typu V i J. Można również przyjąć założenie, że firma rozpoczynająca swoją działalność będzie zaopatrywała się w potrzebne kształtowniki V i J na rynku. Szacując koszt uruchomienia produkcji asortymentu akcesoriów górniczych porównywalny z programem Huty i przy założeniu, że dane przedsiębiorstwo w kształtowniki typu V i typu J będzie zaopatrywało się na zewnątrz, można przyjąć, że koszty uruchomienia produkcji będą obejmowały w szczególności koszty zakupu: pras mechanicznych i hydraulicznych, nagrzewnic indukcyjnych, pił taśmowych, tokarek i frezarek, nożycy gilotynowej, wiertarek kolumnowych, spawarek.

Dodatkowo przedsiębiorca musi posiadać znajomość technologii produkcji, certyfikaty i znaczne środki obrotowe. Przybliżony koszt rozpoczęcia takiej produkcji Huta oszacowała na nie mniej niż 50 milionów PLN. W sytuacji, gdy dany przedsiębiorca zdecydowałby się na produkcję tylko jednego lub wybranych akcesoriów górniczych koszt ten byłby odpowiednio niższy, np. Minova Arnall, oszacowała koszt rozpoczęcia produkcji dla wybranych pojedynczych akcesoriów na 300 tys. PLN.

Podkreślić należy, że wejście na rynek produkcji akcesoriów górniczych jest łatwiejsze niż na rynek obudów górniczych. Wymaga dostępu do materiałów wsadowych (kształtowników, prętów płaskich), posiadania certyfikatów wydanych przez Główny Instytut Górnictwa i odpowiedniego parku maszynowego. Inwestycje te są jednak znacząco mniejsze niż w przypadku obudów. Potwierdza to ustalenie, że na rynku tym działa obecnie wielu mniejszych producentów, którzy znaleźli swoje nisze produktowe.

Huta produkuje następujące akcesoria górnicze, które stanowią odrębne rynki produktowe:

- a) strzemiona dwujarzmowe,
- b) strzemiona kabłąkowe,
- c) stojaki cierne SV,
- d) stropnice z kształtowników V,
- e) stropnice USG,
- f) łączniki spągnicowe.

2.1.1 Strzemiona dwujarzmowe

Strzemiona dwujarzmowe typu SD21, SDO25, SDO29, SDO32/34/36 i SD32/34/36 przeznaczone są do łączenia elementów (łuków lub odcinków prostych) wszystkich typów stalowych odrzwi obudowy chodnikowej, stojaków ciernych SV wykonanych odpowiednio z kształtowników V21, V25, V29, V32, V34 i V36. Strzemię składa się z jarzma dolnego i górnego oraz dwóch specjalnych śrub i nakrętek. Na rynku strzemion dwujarzmowych udział Huty w 2008 r. wyniósł ok. 40%, zaś w 2009 r. ok. 49%.

2.1.2. Strzemiona kabłąkowe

Strzemiona kabłąkowe typu KŁ25, KŁ29, KŁ32/34/36 także są przeznaczone do łączenia elementów obudowy z kształtowników V25, V29 i V32/34/36. Strzemię składa się z jarzma dolnego, kabłąka i dwóch kołnierзовych nakrętek. Strzemiona kabłąkowe są konstrukcją przestarzałą w porównaniu do strzemion dwujarzmowych jednak dalej stosowaną w niektórych kopalniach. W 2009 r. udział Huty w rynku sprzedaży strzemion kabłąkowych nie przekroczył kilku procent.

2.1.3. Stojaki cierne SV

Stojaki cierne typu SV25, SV25t, SV25tw i SV29, SV29t, SV29tw przeznaczone są do zabezpieczania wyrobisk korytarzowych głównie w warunkach występowania wzmożonych obciążeń stropowych. Mogą być stosowane jako elementy wzmacniające obudowę zasadniczą lub we współpracy ze stropnicami jako obudowa samodzielna. W skład stojaka wchodzi spodnik i rdzennik z kształtownika V25 lub V29, strzemiona dwujarzmowe, stopa podporowa

i koronka. Na rynku tym udział Huty w 2008 r. wyniósł 100%, zaś w 2009 r. kształtował się na poziomie ok. 81%.

2.1.4. Stropnice z kształtowników typu V

Stropnice z kształtowników typu V przeznaczone są do zabezpieczania stropu wyrobisk korytarzowych przy współpracy z dowolnego typu stojakami i/lub kotwami. Mogą pracować jako samodzielne stropnice podporowe lub podporowo-kotwiowe, podciągi wzmacniające obudowę zasadniczą w chodnikach i na skrzyżowaniach chodników. Stropnice wykonuje się z kształtowników V21, V25, V29, V32, V34 i V36 w odmianie jednoczęściowej lub dwuczęściowej łączonej strzemiionami dwujarzmowymi. Stropnice mogą mieć otwory umożliwiające przykotwienie. Zarówno w 2008 r., jak i w 2009 r. udział Huty w rynku stropnic z kształtowników typu V wynosił ok. 50%. Z informacji przedstawionych przez Kompanię wynika, iż na rynku tym obecna jest również firma Row-Jas, do której należy pozostałe 50% rynku.

2.1.5 Stropnice USG

Stropnice USG powstały w wyniku modyfikacji normowego kształtownika KO21. Uzyskana konstrukcja pozwala na idealną współpracę stropnicy ze stojakami zaopatrzonymi w koronki SHC. Stropnice przeznaczone są do zabezpieczania wyrobisk korytarzowych jako samodzielną obudowę podporową lub podporowo-kotwiową oraz jako podciągi wzmacniające obudowę zasadniczą. Stropnice wykonywane są z kształtowników KO produkowanych wyłącznie w Hucie Łabędy SA. Huta jest jedynym producentem i dostawcą tego typu stropnic, a więc jej udział w rynku wynosi 100%.

2.1.6. Łączniki spągnicowe

Łączniki spągnicowe stosuje się do zamkniętych drzwi obudowy chodnikowej gdzie służą do połączenia łuku ociosowego z łukiem spągnicowym. Łączniki występują w odmianach jedno i dwuelementowych i składają się z elementu łączącego wykonanego z kształtownika J i specjalnych kabłąków lub jarzm połączonych śrubami i nakrętkami. Łączniki spągnicowe mogą być sprzedawane jako samodzielny produkt, jednakże Huta dokonuje ich sprzedaży łącznie w komplecie z obudową specjalną.

2.2. Strona popytowa (rynek zakupu)

Charakteryzując rynek zakupu akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych można wskazać, że jedynymi odbiorcami jest pięć grup kopalni zajmujących się wydobyciem kopalin, systemem eksploatacji podziemnej oraz podmioty świadczące usługi w zakresie wykonywania podziemnych wyrobisk kopalnianych. Jednakże kopalnie są ostatecznym nabywcą akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych, które nie są już przedmiotem dalszego obrotu, ale są niezbędnym elementem w instalacji i eksploatacji górniczych obudów chodnikowych.

Dostawy akcesoriów górniczych realizowane są na podstawie umów zawieranych w wyniku rozstrzygnięć postępowań o udzielenie zamówienia objętego ustawą Pzp i odbywają się na takich samych zasadach jak dostawy obudów górniczych.

Zagregowany udział w krajowym rynku zakupu akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych w roku 2009 kształtował się następująco:

- 1) Kompania – 40%,
- 2) Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. z siedzibą w Jastrzębiu Zdroju – 16,5%,
- 3) Południowy Koncern Węglowy S.A. z siedzibą w Jaworznie – 12,2%,
- 4) Katowicki Holding Węglowy S.A. z siedzibą w Katowicach – 19%,
- 5) Lubelski Węgiel „BOGDANKA” S.A. z siedzibą w Bogdance – 12,3%.

Udziały te dotyczą wszystkich analizowanych kategorii akcesoriów górniczych.

Natomiast szacunkowe udziały Kompanii w poszczególnych rynkach zakupów akcesoriów górniczych kształtują się następująco:

1. strzemiona dwujarzmowe – ok. 32%,
2. stojaki cierne SV – ok. 51%
3. stropnice z kształtowników V – ok. 1%,
4. stropnice USG – ok. 10%.

Porównanie udziałów rynkowych ww. przedsiębiorców dowodzi, że zdecydowanym liderem jest Kompania, a drugim podmiotem jest Katowicki Holding Węglowy S.A. Dysproporcje pomiędzy pozostałymi konkurentami nie są jednak duże. Różnica pomiędzy Kompanią a pozostałymi przedsiębiorcami jest wynikiem rządowego programu grupowania kopalń, w ramach którego utworzono największą w Europie grupę kopalń zajmującą się wydobyciem węgla kamiennego, tj. Kompanię. Udział w rynku jest pochodną ilości

prowadzonych przez daną grupę kopalń i wielkości wydobycia. Oznacza to, że ww. udziały rynkowe nie powinny ulec zasadniczym zmianom w najbliższych latach.

Wnioskodawca wskazał, że przyszłe kształtowanie się udziałów w rynku akcesoriów górniczych, podobnie jak w przypadku obudów górniczych uzależnione jest m.in. od: poziomu wydobycia węgla (i popytu na węgiel), sytuacji na rynku stali (podaży i cen kęsisk stalowych), poziomu importu, wejścia na rynek nowych konkurentów.

3. Wymiar geograficzny rynków właściwych

Wymiar geograficzny zidentyfikowanych rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym, ma charakter krajowy. Na rzecz przyjęcia tezy o krajowym wymiarze rynku przemawiają następujące argumenty.

Po pierwsze, import obudów i akcesoriów górniczych praktycznie nie istnieje. W trakcie badania rynkowego przedsiębiorcy wskazywali zagranicznych producentów podobnych produktów. Jednak próby importu ich produktów do Polski okazywały się dotychczas nieopłacalne. Wpływ na to mają m.in. stosunkowo wysokie koszty transportu w odniesieniu do wartości towaru i wielkości zamówień oraz zróżnicowany typ stosowanych obudów chodnikowych. Tak więc na obecność na rynku podmiotów mających siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istotny wpływ ma odległość pomiędzy miejscem wytwarzania wyrobów a miejscem ich dostawy (magazyn odbiorcy). Dla większości z tych podmiotów udział kosztów transportu jest relatywnie wysoki w stosunku do wartości partii dostawy danego sortymentu wyrobu.

Na wysokie koszty transportu obudów górniczych może wskazywać również fakt, iż wszyscy krajowi producenci obudów chodnikowych swoje zakłady produkcyjne mają zlokalizowane na południu kraju (woj. śląskie).

Na niską opłacalność importu wskazuje także Kompania, w której ocenie w perspektywie najbliższych lat ryzyko wzrostu poziomu importu obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych można uznać za ograniczone.

Po drugie, sprzedaż ww. produktów na terenie Polski wymaga uzyskania odpowiednich certyfikatów wydawanych przez Główny Instytut Górnictwa, co wobec niskiej opłacalności importu czyni go tym bardziej nierentownym.

Po trzecie, równie znikomy (jak import) jest eksport obudów i akcesoriów górniczych (poniżej 5%). Potencjalnie dużymi zagranicznymi rynkami zbytu mogą być Rosja i Ukraina, jednakże kraje te stosują inne systemy zabudowy chodników niż w Polsce. Wejście na ten

rynek wiązałoby się z dużymi nakładami poniesionymi na zmiany w zakresie nie tylko rodzaju obudowy i strzemion, ale również wszelkich innych akcesoriów np. siatek, rozpór itp.

Po czwarte, w krajach europejskich, gdzie jest stosowana podobna do polskiej technologia zabezpieczania wyrobisk górniczych, następuje ograniczenie lub wstrzymanie wydobywania, albo, podobnie jak to ma miejsce w Czechach, obudowy i akcesoria dostarcza miejscowy producent.

c) rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ **w układzie konglomeratowym**, są lokalne rynki produkcji i sprzedaży energii cieplnej, obejmujące miejscowości: Marklowice, Rybnik, Pszów oraz Ruda Śląska.

Jak wynika ze zgłoszenia, Kompania część potrzeb w zakresie zaopatrzenia kopalń i zakładów górniczych w ciepło pokrywa z własnych źródeł, tj. trzech elektrociepłowni i pięciu ciepłowni zgrupowanych w wydzielonym zakładzie specjalistycznym, tj. OZE. Poza pokryciem potrzeb własnych, wytworzone ciepło sprzedawane jest do odbiorców zewnętrznych. Obszar działania OZE obejmuje:

1. miasto Rybnik – udział w rynku dystrybucji ciepła ok. 90%,
2. miasto Pszów – udział w rynku dystrybucji ciepła ok. 100%,
3. gmina Marklowice – udział w rynku dystrybucji ciepła 100%.

Aktualnie na obszarze Marklowic, i Pszowa ww. zakład nie spotyka się z żadną konkurencją i działa w warunkach tzw. „monopolu naturalnego”.

Ponadto Kompania posiada ok. 50% udział w lokalnym rynku sprzedaży energii cieplnej, obejmującym Rudę Śląską, gdzie działa spółka zależna Kompanii, tj. Zespół Ciepłowni Przemysłowych „Carbo-Energia” Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej.

Ocena skutków koncentracji

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja

dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię dominacji i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Przepis art. 18 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego.

Koncentracja nie wywiera wpływu na rynek w układzie horyzontalnym. Uczestnicy koncentracji nie działają bowiem na tych samych rynkach właściwych i nie można ich zatem uznać za konkurentów.

Przejęcie Huty przez Kompanię jest natomiast koncentracją typu wertykalnego, gdyż łączą się przedsiębiorcy, pomiędzy którymi występują powiązania typu dostawca – odbiorca. Koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym na krajowy rynek sprzedaży oraz zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz krajowe rynki sprzedaży oraz zakupu następujących akcesoriów górniczych: strzemion dwujarzmowych, stojaków ciernych SV, stropnic z kształtowników V i stropnic USG. Na rynkach tych uczestnicy koncentracji funkcjonują po dwóch ich stronach: Huta operuje po stronie podażowej, będąc producentem wskazanych produktów, a Kompania obecna jest po stronie popytowej, będąc ostatecznym odbiorcą wskazanych produktów.

Przedmiotem oceny, w niniejszej sprawie, są zatem skutki wertykalne, jakie niesie zamierzona koncentracja. Skutki te to ogół okoliczności, które mogą wynikać z połączenia przedsiębiorców działających na różnych szczeblach produkcji i/lub dystrybucji. Podkreśla się, że w przeciwieństwie do fuzji horyzontalnych, fuzje wertykalne nie mają *per se* skutków ograniczających konkurencję i częściej przynoszą korzyści konkurencji. Skutki wertykalne koncentracji przedsiębiorców mogą objawiać się natomiast w postaci zamknięcia rynku

dostawcom lub odbiorcom. Zamknięcie rynku może polegać w szczególności na ograniczeniu dostępu konkurentom do koniecznych do produkcji materiałów podstawowych i komponentów lub też zamknięciu kanałów dystrybucji produktów lub usług. Zamknięcie rynku może skutkować podwyższeniem kosztów działalności konkurentów uczestników koncentracji, a nawet wyparciem ich z rynku. Koncentracje wertykalne mogą także prowadzić do utrudnienia wejścia na rynki nowym przedsiębiorcom.

Aby stwierdzić, czy koncentracja wertykalna może doprowadzić do negatywnych skutków dla efektywnej konkurencji należy zbadać, czy konkurenci uczestników koncentracji, po jej przeprowadzeniu, będą mieli wystarczający dostęp do alternatywnych dostawców lub odbiorców oraz czy przeprowadzona koncentracja będzie stanowiła zachętę dla jej uczestników do zmiany ich strategii rynkowych w kierunku antykonkurencyjnego wykorzystania ich pozycji rynkowej w odniesieniu do konkurentów i kontrahentów. Koniecznym jest także zbadanie, czy w wyniku koncentracji nie zmniejszy się przejrzystość rynku, co może dać podstawę do ograniczenia konkurencji w drodze nieformalnych uzgodnień.

Istoty antykonkurencyjnych skutków koncentracji wertykalnych nie można upatrywać w samej relacji wertykalnej, ale w skutkach, jakie koncentracja wywiera na poszczególnych rynkach, na których występują takie relacje. Takie skutki koncentracji wertykalnej wystąpią wyłącznie wtedy, gdy zintegrowany wertykalnie przedsiębiorca będzie miał wystarczającą siłę rynkową na poszczególnych powiązanych wertykalnie rynkach. W przypadku koncentracji wertykalnych, analogicznie jak w przypadku koncentracji horyzontalnych, decydujące znaczenie odgrywa analiza siły rynkowej uczestników koncentracji na poszczególnych rynkach właściwych. Wstępnymi przesłankami do oceny siły rynkowej są natomiast udziały rynkowe uczestników koncentracji.

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego sprawy należy uznać, że zamierzona koncentracja doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji w wymiarze wertykalnym na krajowych rynkach sprzedaży i zakupów:

- obudów górniczych;
- strzemion dwujarzmowych;
- stojaków ciernych SV,
- stropnic z kształtowników typu V i
- stropnic USG.

Na wskazanych rynkach sprzedaży udział Huty oscyluje lub przekracza 50%, zaś udział Kompanii w rynkach zakupów kształtuje się na poziomie odpowiednio: 46,2%, 32%, 51%, 10% i 1%. Taka sytuacja oznacza, że koncentracja wywiera wpływ na ww. rynki w wymiarze wertykalnym.

Udziały rynkowe uczestników koncentracji w rynkach, na których w ocenie Prezesa Urzędu dojdzie do ograniczenia konkurencji miały do tej pory charakter trwałe. Wiązało się to z jednej strony z brakiem istotnych zmian w strukturze podaży, a z drugiej strony z tym, że popyt na obudowy górnicze chodnikowe oraz akcesoria górnicze do obudów chodnikowych ma charakter stabilny i jest stały. Wynika to z kolei z tempa wydobywania węgla w Polsce, liczby kopalń, koniunktury na światowym rynku węgla oraz braku nowych wejść na rynek wydobywania węgla w Polsce. Z tego powodu należy przypuszczać, że dotychczasowy popyt się utrzyma, co będzie skutkowało tym, że udziały rynkowe Kompanii zasadniczo nie powinny ulec zmianie, natomiast jej pozycja rynkowa ulegnie wzmocnieniu.

Na silną pozycję rynkową Huty wpływa z kolei jej bogata oferta w zakresie obudów górniczych chodnikowych oraz jej kompleksowość, która objawia się tym, że w odróżnieniu od AMP oferuje także akcesoria górnicze do obudów chodnikowych. W tym zakresie zamierzona koncentracja niewątpliwie wzmocni pozycję Huty poprzez integrację z największym odbiorcą na rynku. Co także istotne Kompania ma potencjał do zwiększenia zamówień w Hucie, gdyż dotychczas odbierała od Huty ok. 37% jej produkcji obudów chodnikowych oraz ok. 43% akcesoriów górniczych.

Pozycja rynkowa Kompanii zostanie wzmocniona poprzez to, że stanie się ona przedsiębiorcą zintegrowanym wertykalnie, który obecny będzie na kilku szczeblach obrotu. Dzięki takiej integracji Kompania stanie się w większym stopniu niezależna od swoich dotychczasowych oraz potencjalnych kontrahentów. Wzmocniona pozycja rynkowa Kompanii pozwoli jej na zamknięcie się na innych dostawców. Co prawda kontraktowanie zakupu obudów oraz akcesoriów będzie nadal podlegało przepisom Pzp, w tym także w stosunku do przejętej Huty, to nie ulega wątpliwości, że Kompania, jako właściciel Huty, startującej w ogłaszanych przez nią przetargach, będzie w stanie faworyzować Hute, zaś Huta będzie mogła tak przygotować swoją ofertę, aby w pełni odpowiadała jej właścicielowi, tj. Kompanii. Oznaczać to może problemy ze zbytem swoich towarów przez konkurentów Huty w zakresie górniczych obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych.

Z drugiej strony takie skoncentrowanie się Huty na współpracy z Kompanią może się wiązać z ograniczeniem dostępności niektórych typów obudów chodnikowych czy akcesoriów górniczych dla innych kopalni. Na możliwość priorytetowego traktowania Kompanii przez Hutę wskazują również badani przedsiębiorcy (konkurenci Kompanii). W ich ocenie Huta będzie brała udział tylko w tych przetargach, które będą wynikały z niewykorzystanych mocy produkcyjnych dla potrzeb Kompanii. Również w przypadku ograniczonych dostaw stali na rynku światowym w ocenie badanych przedsiębiorców produkcja Huty ograniczała się będzie tylko i wyłącznie na potrzeby Kompanii.

Dla pozostałych kopalni zamknięcie rynku zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych może w najlepszym scenariuszu wiązać się z podwyższeniem cen, a w najgorszym razie z ograniczeniem lub wręcz brakiem podaży niektórych rodzajów obudów chodnikowych lub akcesoriów do nich. Kontrolowana przez Kompanię Huta może bowiem faworyzować swojego właściciela kosztem innych odbiorców.

W efekcie może dojść do podziału rynku. Huta będzie zaopatrywała głównie Kompanię, natomiast pozostałych odbiorców zaopatrywać będzie głównie AMP. Taka sytuacja ograniczy zatem w istotny sposób możliwość wyboru dostawcy przez odbiorców obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych, przez co znacznemu osłabieniu ulegnie również ich siła negocjacyjna. W konsekwencji pogorszeniu ulec mogą warunki na jakich oferowane są obudowy chodnikowe i akcesoria górnicze tym odbiorcom, w tym m.in. ceny.

Podział ten może być szczególnie groźny dla przedsiębiorców, takich jak Lubelski Węgiel „BOGDANKA” S.A., którzy są w 100% zależni od Huty w zakresie dostaw specjalistycznych obudów chodnikowych. Ponadto trzeba pamiętać, że Huta jest jedynym producentem niektórych typów obudów. Podobna sytuacja ma miejsce w zakresie dostaw niektórych akcesoriów górniczych, np. stropnic USG, gdzie Huta jest także jedynym dostawcą.

Co istotne także, jak wskazywali niektórzy badani przedsiębiorcy, np. Tauron, wzrost cen obudów chodnikowych jest tym bardziej realny wobec ograniczania podaży stali na rynkach światowych. W połączeniu z możliwym ograniczeniem podaży obudów przez Hutę może to w istotny sposób spowodować wzrost cen tych produktów.

Należy zaznaczyć, że groźba zamknięcia rynku obudów chodnikowych będzie szczególnie istotna wobec braku perspektyw wejścia nowego gracza na rynek. Taki brak perspektyw wynika z nieopłacalnego importu oraz wysokich kosztów rozpoczęcia produkcji (inwestycje w park maszynowy, certyfikaty, relatywnie niski zwrot inwestycji, konieczność utrzymywania dużych zapasów). Badanie rynkowe potwierdziło także, że istotną barierą rozpoczęcia produkcji obudów chodnikowych jest dostęp do podstawowego elementu tych produktów, tj. kształtowników. W sytuacji, gdy jedynymi w Polsce producentami tych kształtowników są dwaj najwięksi producenci obudów chodnikowych, ograniczona podaż kształtowników będzie stanowiła istotną barierę wejścia. Badani przedsiębiorcy wskazywali co prawda na możliwość importu kształtownika m.in. z Czech, Turcji i Niemiec, jednakże jego opłacalność uzależniona jest od kursu euro (np. ze względu na kurs euro w 2008 r. import był opłacalny, zaś w 2009 r. materiał z zagranicy stał się niekonkurencyjny).

Ponadto zawieranie kontraktów na dostawy do górnictwa wiąże się dla dostawców z ryzykiem zalegania przez kopalnie z płatnościami za dostarczone produkty. To także preferuje dużych przedsiębiorców, którym łatwiej jest zachować płynność finansową w sytuacji częstego w przemyśle górnictwa zjawiska zalegania z płatnościami przez kopalnie. Na powyższe wskazywała m.in. ETG, która nie startuje w przetargach samodzielnie, gdyż nie jest w stanie sprostać obciążeniom finansowym spowodowanym przez zaleganie z płatnościami za zakupiony towar przez spółki węglowe. Brak przesłanek do wejścia nowych graczy na rynek potwierdzili zarówno producenci obudów chodnikowych, np. AMP, jak i odbiorcy, np. Lubelski Węgiel „BOGDANKA” S.A.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w toku badania dotychczas oferty przetargowe składane przez producentów zagranicznych były w większości odrzucane ze względu na zbyt wysoką cenę lub brak dokumentu (certyfikatu) kwalifikującego możliwości sprzedaży obudów chodnikowych do polskich kopalń. Ponadto, jak wskazuje ETG, zagraniczni dostawcy nie są w stanie sprostać wysokim wymaganiom stawianym w Specyfikacjach Istotnych Warunków. Wśród wymogów znajduje się m.in. konieczność posiadania referencji, konieczność udokumentowania doświadczenia w produkcji obudów (historia dostaw określonej wartości).

Ponadto koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym na lokalne rynki produkcji i sprzedaży energii cieplnej, obejmujące Marklowice, Rybnik, Pszów oraz Rudę Śląską. Brak jest jednak podstaw aby przypuszczać, iż Kompania dzięki wysokiemu udziałowi

w tych rynkach będzie mogła wpływać na rynki, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym. Taki wniosek wypływa z braku istotnych powiązań pomiędzy rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym, a rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym.

Biorąc pod uwagę wpływ niniejszej koncentracji w układzie wertykalnym organ antymonopolowy uznał, iż nie spełnia ona przesłanek określonych w art. 18 ustawy antymonopolowej, bowiem planowana transakcja doprowadziłaby do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowych rynkach sprzedaży i zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz wskazanych powyżej akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych. Tym samym w ocenie organu antymonopolowego nie jest możliwe wydanie decyzji zezwalającej na dokonanie tej koncentracji w oparciu o powyższy przepis.

W tej sytuacji organ antymonopolowy rozważył zastosowanie w odniesieniu do przedmiotowej koncentracji art. 19 ustawy antymonopolowej. Stosownie do jego treści Prezes Urzędu wydaje zgodę na koncentrację, gdy – po spełnieniu przez przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji określonych warunków - konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Prezes Urzędu może na przedsiębiorców zamierzających dokonać koncentracji nałożyć obowiązek lub przyjąć ich zobowiązanie, w szczególności do:

- 1) zbycia całości lub części majątku jednego lub kilku przedsiębiorców,
 - 2) wyzbycia się kontroli nad określonym przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami, w szczególności przez zbycie określonego pakietu akcji lub udziałów, lub odwołania z funkcji członka organu zarządzającego lub kontrolnego jednego lub kilku przedsiębiorców,
 - 3) udzielenia licencji praw wyłącznych konkurentowi,
- określając w drodze decyzji termin spełnienia tych warunków. Warunki, które mogą być nałożone na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców w decyzji wyrażającej zgodę na dokonanie koncentracji, nie są w treści omawianego artykułu wymienione w sposób wyczerpujący; wskazane są jedynie jako przykładowe, co oznacza, że stosownie do okoliczności mogą one przyjmować różną treść. W każdym jednak przypadku ich realizacja powinna doprowadzić do stanu, w którym koncentracja nie będzie źródłem istotnego ograniczenia konkurencji na rynku.

Organ antymonopolowy uznał, iż negatywnym skutkiem planowanej koncentracji na rynku sprzedaży i zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych można zapobiec poprzez zobowiązanie Kompanii do realizacji działań mających na celu zniwelowanie antykonkurencyjnych skutków transakcji na tych rynkach. Biorąc pod uwagę, iż warunek powinien być w miarę możliwości jak najmniej uciążliwy w stosunku do podmiotu, na który jest nakładany, oraz plany Kompanii co do Huty (zamiar sprzedaży akcji Huty przez Kompanię), organ antymonopolowy uznał, iż taki cel może być zrealizowany poprzez zobowiązanie Kompanii do sprzedaży akcji Huty na rzecz niezależnego inwestora nie należącego do grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy antymonopolowej, do której należy Kompania lub współkontrolowanego przez podmiot z tej grupy, w ilości powodującej utratę przez Kompanię kontroli nad Hutą.

Organ antymonopolowy uznał także, iż celowe w przedmiotowej sprawie będzie nałożenie na Kompanię Węglową S.A. obowiązku nie wykonywania praw z akcji Huty Łabędy S.A. w sposób, który mógłby ograniczyć zdolności produkcyjne tej Spółki w zakresie obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych do poziomu niższego niż 80% ich obecnego stanu. Ma to na celu przede wszystkim ochronę przed wyprowadzeniem przez Kompanię Węglową S.A. mienia Huty Łabędy S.A. przed sprzedażą akcji tej Spółki. Określony w warunku poziom uzasadniony jest tym, iż zdolności Huty w 2009 r. wykorzystane były na zbliżonym poziomie. Z drugiej natomiast strony tak sformułowany warunek pozwoli rozporządzać mieniem Huty w stopniu uwzględniającym normalne funkcjonowanie tej Spółki.

Określając termin na zbycie akcji Huty Łabędy S.A. organ antymonopolowy wziął przede wszystkim pod uwagę przedstawione przez Kompanię Węglową S.A. argumenty dotyczące konieczności uzyskania wszystkich niezbędnych zgód organów właścicielskich. Przy wyznaczaniu terminu uwzględniono szczególną sytuację Kompanii Węglowej S.A. jako spółki zależnej Skarbu Państwa. Z szacunków Kompanii wynika, że nawet w najbardziej optymistycznym scenariuszu sprzedaż akcji Huty będzie wymagała co najmniej dwunastu miesięcy. Jednakże wcześniejsza praktyka działania organów właścicielskich Kompanii daje podstawy do przypuszczenia, że proces ten zajmie jeszcze dodatkowych kilka miesięcy. Stopień skomplikowania i przebieg procesu decyzyjnego powodują, że uzasadnione jest określenie terminu na realizację warunku w terminie nie dłuższym niż dwa lata.

Ponadto należy zauważyć, iż Huta stanowi aktywa o stosunkowo dużej wartości. Im większa wartość aktywów, tym krąg potencjalnych nabywców jest mniejszy. Fakt, iż gospodarka światowa nie wyszła jeszcze z kryzysu dodatkowo może utrudniać znalezienie nabywcy na Hutę. To również uzasadnia określenie terminu na realizację warunku nie dłuższego niż dwa lata.

Podkreślić należy, iż skutkiem powyższych działań, tj. sprzedaży akcji Huty przez Kompanię będzie *de facto* przywrócenie stanu sprzed dokonania koncentracji. W efekcie koncentracja nie spowoduje zagrożeń dla efektywnej konkurencji na krajowym rynku sprzedaży i zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz krajowych rynkach sprzedaży i zakupu wskazanych w decyzji akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych.

W związku z tym organ antymonopolowy pismem z dnia 4 października 2010 r. przedstawił Kompanii propozycję warunku, uzależniając wydanie zgody na dokonanie koncentracji od:

- a) sprzedaży przez Kompanię Węglową S.A. akcji Huty Łabędy S.A., w terminie nie dłuższym niż 2 lata od dnia ich nabycia, na rzecz niezależnego inwestora, nie należącego do grupy kapitałowej w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy antymonopolowej, do której należy Kompania Węglowa S.A. lub współkontrolowanego przez podmiot z tej grupy, w ilości powodującej utratę przez Kompanię Węglową S.A. kontroli nad Hutą Łabędy S.A. oraz
- b) nie wykonywania przez Kompanię Węglową S.A. z siedzibą w Katowicach praw z akcji Huty Łabędy S.A. z siedzibą w Gliwicach w sposób, który mógłby ograniczyć zdolności produkcyjne tej Spółki w zakresie obudów chodnikowych i akcesoriów górniczych do poziomu niższego niż 80% ich obecnego stanu.

Jednocześnie organ antymonopolowy poinformował Kompanię Węglową S.A., iż dostarczenie informacji o sposobie realizacji warunku powinno nastąpić w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jego wykonania.

Pismem z dnia 6 października 2010 r. wnioskodawca zaakceptował zaproponowany przez Prezesa Urzędu warunek.

Przyjęcie przez Kompanię zaproponowanego warunku pozwala na stwierdzenie, iż w wyniku jego realizacji nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynkach

sprzedaży i zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych zarówno po stronie podażowej jak i popytowej tych rynków.

Reasumując Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowił wydać zgodę na dokonanie przedmiotowej koncentracji, uzależniając ją od spełnienia przez Kompanię warunku określonego w pkt. I sentencji niniejszej decyzji. Po spełnieniu przez wnioskodawcę tego warunku planowana koncentracja nie doprowadzi bowiem do istotnego ograniczenia konkurencji, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynkach sprzedaży i zakupu obudów górniczych chodnikowych oraz akcesoriów górniczych do obudów chodnikowych.

A zatem koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 19 ustawy antymonopolowej.

Jednocześnie Prezes Urzędu w pkt. II sentencji niniejszej decyzji nałożył na Kompanię obowiązek złożenia informacji o realizacji warunku, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia jego wykonania.

W związku z powyższym orzeczono, jak w sentencji.

W tym miejscu organ antymonopolowy wskazuje, iż zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu może uchylić decyzje, o których mowa w art. 19 ust. 1 tej ustawy, jeżeli przedsiębiorcy nie spełniają m.in. warunków, o których mowa w art. 19 ust. 2 i 3 tej ustawy. Ponadto w takim przypadku, jeżeli koncentracja została już dokonana, a przywrócenie konkurencji na rynku nie jest możliwe w inny sposób, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, określając termin jej wykonania na warunkach określonych w decyzji, nakazać w szczególności:

- 1) podział połączonych przedsiębiorcy na warunkach określonych w decyzji;
- 2) zbycie całości lub części majątku przedsiębiorcy;
- 3) zbycie udziałów lub akcji zapewniających kontrolę nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami lub rozwiązanie spółki, nad którą przedsiębiorcy sprawują wspólną kontrolę.

Niezależnie od wskazanych powyżej środków strukturalnych, zgodnie z art. 107 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorców, w drodze decyzji, karę

pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość do 10.000 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji wydanych na podstawie art. 19 ust. 1 tej ustawy. Karę pieniężną nakłada się, licząc od daty wskazanej w decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji*, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów*

Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel

Otrzymują:

1) Kompania Węglowa S.A.

ul. Powstańców 30

40-039 Katowice

(decyzja bez załącznika)

2) aa.

(decyzja wraz z załącznikiem)